

HISTORICAL EVOLUTION OF THE CONCEPT OF «DOCUMENT».

The article deals with the question of the historical evolution of the concept as “document”. Attention is paid to the origin of the word, the invested contents in different eras, modern interpretation. It is noted that there is still no single approach to the interpretation of key term of documentation.

Стаття надійшла 25.10.2012

УДК 002 (073)

М.Я. Левицька

Українська академія друкарства

**ТЕРМІНИ УКРАЇНСЬКОГО ДІЛОВОДСТВА:
ІСТОРИЧНІ ТА СУЧАСНІ НАЗВИ**

Розглянуто документи, що функціонували на українських землях у різні історичні періоди, проаналізовано вживання назв документів за визначенням та лексичним тлумаченням, зроблено зіставлення функцій правових актів з аналогічними діловими паперами сучасного діловодства України.

Діловодство, діловий папір, документ, термін, привілей, устав, метрика, статут, актовa книга, канцелярія, пільга, реєстр.

Наше урбанізоване суспільство не зможе існувати без дотримання установлених норм. Життя кожного його члена надзвичайно регламентоване і розміряне у правилах, режимах, домовленостях, угодах, документах. Переходимо до рогу у відведеному для цього місці, за асоціативними ознаками – «збреду», аби дотримуватись правил дорожнього руху; роботу розпочинаємо о певній годині й обідня перерва визначена до хвилини – так дотримуємося норм трудового права; маємо знати, як працює у вихідні бібліотека чи крамниця, бо інакше не зможемо здійснити інтелектуальний чи матеріальний шопінг. Життя кожного з нас від народження починається з документальної норми — свідоцтва про народження; шістнадцятирічними отримуємо паспорт, із завершенням навчання у виші — диплом; щоб розпочати трудовий стаж, укладаємо передусім трудову угоду, пишемо заяву, що буде підставою для видання наказу про зарахування на роботу та здійснення запису в трудову книжку. Ніхто не стане заперечувати: для сучасного соціуму все більшої ваги набуває документальний супровід щоденного існування, а ділові папери стають незамінними у будь-яких стосунках, де передбачена соціальна функція.

Кінцевий результат, наприклад, управлінської діяльності як органів державного управління, так і окремих підприємств, залежить, крім виробничих чинників, і від професіонального рівня діловодства, що дає змогу забезпечити оперативність у прийнятті рішень, а відтак оптимальне функціонування інституції. Для забезпечення відповідного високого рівня необхідно не тільки

оптимізувати щоденну роботу, а й розуміти історичне підґрунтя застосування ділових паперів, причини їх виникнення.

Важливою умовою формування процесів діловодства є розроблення категорійно-понятійного апарату, що забезпечує порозуміння між науковцями та практиками, усунення розбіжностей у тлумаченнях термінів, досягнення певного рівня стандартизації й уніфікації вживаних понять. Отож тему висвітлення історичного становлення документів, причини появи їх у певному часовому проміжку та зіставлення з вимогами сьогодення вважаємо актуальною.

Терміносистему ділових паперів досліджувало чимало вчених. Серед них назвемо Івана Огієнка, Олену Курило, Аллу Коваль, Володимира Русанівського, Олександра Пономаріва, Ларису Масенко, Олександру Сербенську, Лесю Ставицьку, Наталію Ботвину та ін. Особливістю нашого огляду є виокремлення термінів-історизмів та зіставлення їх за ознаками функціонального призначення з сучасними діловими паперами, простеження трансформування деяких стосовно семантичного наповнення.

У виробничій діяльності майже кожному з нас доводиться працювати з документованою інформацією, що зафіксована на матеріальному носії та має реквізити, які дають можливість її ідентифікувати. Одним з найважливіших видів закріплення інформації є документ. Призначення документа полягає у фіксуванні на письмі відомостей, необхідних для здійснення різноманітних дій [13]. Отже, документ — це насамперед інформація, що записана на будь-якому матеріалі, видана або отримана будь-якою фізичною чи юридичною особою в організації для використання у своїй діяльності. Отже, поняття документ є головним, центральним, базовим для документаційного забезпечення управління й підлягає регулюванню законодавством. Визначення на правовому рівні: документ — це передбачена законом матеріальна форма одержання, зберігання, використання і поширення інформації шляхом фіксації її на папері, магнітній, кіно-, відео-, фотоплівці або на іншому носіїві [12]. Крім того, документ — матеріальна форма одержання, зберігання, використання і поширення інформації, зафіксованої на папері, магнітній, кіно-, фотоплівці, оптичному диску або іншому носіїві [12]. Тлумачення наступних стандартів повторюють основне призначення документа: бути за певним порядком зафіксованим, передавати в просторі і часі інформацію, мати юридичну силу [2, 5, 11].

Хоча інформаційна природа документа очевидна, саме поняття «документ» визначають по-різному, беручи за основу визначення різні критерії: мету створення документа, його зміст, форму, спосіб відтворення інформації, сферу використання документа тощо [13]. За тлумаченням Оксфордського словника, документ — це текст чи зображення, що має інформаційне значення. В перекладі з латинської мови «документ» — це доказ, підтвердження якогось факту, що мав місце раніше чи має на даний час. Очевидно, що документ виник майже одночасно з появою писемності [4]. Певна відмінність у визначенні пов'язана передусім з використанням цього поняття в різних ділянках суспільного життя, зокрема в інформатиці, бібліотекознавстві, архівознавстві, музеєзнавстві тощо.

В українській мові слово «документ» з'явилося наприкінці XVII – на початку XVIII століть, витіснивши з ужитку власне українські слова: грамота, лист, листовне письмо. Вони використовувалися для позначення паперів, що мали юридичну силу, тобто підтверджували законність певних дій, право на володіння чимось [8]. Як бачимо, понад чотири століття у паперах з назвою «документ» закріплюється інформація про особу, факти, події, явища об'єктивної дійсності, суспільний і фаховий статус людини. Сучасний документ, звичайно, відрізняється від документів стародавніх епох своєю стилістикою, способом написання, технікою та матеріалом виготовлення [1]. Отже, надалі використовуємо слово «документ» як загальну назву ділового паперу і пам'ятатимемо, що його інформація має офіційний характер, адресність, повторюваність, актуальність, достовірність, об'єктивність.

У давні історичні часи розвитку українського суспільства, у час України-Русі серед перших документів, яких ще так не називали, однак функціонально вони відповідали семантиці цього слова, угоди з Візантією 907, 911 років, заповіти (тестаменти), подорожні грамоти для купецьких кораблів; класичним правовим документом цього періоду є «Правда Руська» [17]. Можливо, саме нагальна потреба в укладенні різноманітних документів (угод, договорів, testamentів) і виступає однією з причин появи писемності як засобу фіксації та збереження державної і приватної документації.

Серед документів часів Великого князівства Литовського привертає увагу така назва, як привілей. Так називали основний королівський документ загальнодержавного значення. Наприклад, Городельський привілей 1413 року урівноважував та уніфікував органи управління Польської держави та Литви, він був складений на підставі Городельської унії (з латинської: єдність, об'єднання), тобто союзу, а відтак документів писемних актів – угод, укладених між польським королем Ягайлом і великим князем литовським Вітовтом у замку Городля (Городель) на річці Західний Буг 2 жовтня 1413 року на спільному польсько-литовському сеймі (парламенті). Цей привілей зрівнював у правах і привілеях християн-католиків – польських та литовських шляхтичів. Ще одним прикладом документа загальнодержавного рівня є Привілей великого князя Казимира за 1447 рік, який продовжує толерувати католицизм у державі, звільняючи шляхту католицького віросповідання від обов'язку посилати своїх селян для виконання повинностей перед великим князем литовським [18].

Назвемо визначальні ознаки документа «привілей». Головне — він створює нові правові відносини для окремих фізичних та юридичних осіб; такий коментар правового характеру [20]. За 11-томним тлумачним словником: привілей в епоху феодалізму — грамота, якою надавалися або стверджувалися певні переваги, пільги для окремих осіб, груп людей, певних станів, класів. [14]. Отже, передусім це документ. З латинської слово «привілей» перекладається як особливий і закон, має такі тлумачення: перевага, пільга, право, надане законом окремим особам, групам людей або певному станові, класові чи класам. Сьогодні це слово вийшло за межі термінологічного тлумачення і

розглядається як загальна лексема зі змістом: право на якусь відмінну ознаку; як термін сучасного діловодства не вживається. А от у XIV–XVII ст. привілеї як загальнодержавні акти стають надзвичайно вагомими документами; у цей період урбанізаційних процесів вони регламентують локацію (розташування та межі), надання магдебурзького права (рівень самостійного розвитку), вибори міської ради, судові прерогативи, земельні надання, торговельні та митні стосунки, правові відносини городян-міщан, станові питання та визначають розвиток і добробут самих міст [21]. Привілеї відносимо до правових паперів володаря держави, міста, адресовані державним чи міським структурам, які вносять нову владну регламентацію на необмежений або певний час. Привілеї мав правове значення в рівень з такими державними документами, як конституція та статут. Ці три правові акти слугували основою для видання інших документів державного рівня, таких, як декрети, мандати, розпорядження, універсали королів, що стосувалися певних конкретних правових дій. До категорії привілеїв відносимо охоронні листи, які видавалися королем для призупинення судового переслідування міста у конкретних справах (несплата податків, судові справи з окремими шляхтичами, що висловлювали майнові претензії до міста). Привілеї видавались не тільки місту загалом, але і окремій його частині (передмістю, міському селу, для національних або релігійних громад, ремісничим цехам).

Доречним вважаємо розглянути привілеї на прикладі окремого міста. Мирон Капраль у науковому дослідженні «Привілеї міста Львова» [10] виокремив привілеї головного урбанізаційного осередку Галичини за напрямками функціонування міста. Назвемо основні з них. Передусім це магдебурзький привілеї Львова 1356 року; привілеї надання на міські землі (локаційний — 70 земельних ланів та угідь); привілеї на право складу (ексклюзивність складування для товарів торгівлі та обов'язкове відвідування купцями Львова дало змогу місту монополізувати у Речі Посполитій торгівлю товарами зі Сходу); привілеї на право патронату (члени львівської ради – райці – отримали право опіки над школою при шпиталі Святого Духа); привілеї на ярмарки та торги (міські регламентовані ярмарки на свято Трійці на початку літа та в день Святої Агнети (21 січня), м'ясні торги «сохачки», хоча за звичаєвою традицією відбувалися у місті торги хлібом, рибою тощо). Крім того, місто Лева мало ще такі привілеї: на звільнення від мита та митні регламентації; на звільнення городян від сплати податків; на судову юрисдикцію міста; на міські прибутки. Львів мав привілеювані грамоти на герб, грамоти на надання шляхетських прав місту, відповідно до яких львів'яни вважались шляхтичами та посилали своїх делегатів для участі у виборі короля; а ще на право подавали оригінали документів лише королеві. У названому виданні натрапляємо на документи, в яких привілеї окремому львівському міщанинові надає володар іншої держави.

Привілеями користувалися і запорізькі козаки. Історичні джерела XVI століття стверджують, що реєстрове козацтво часів козацько-гетьманської України зберігало у своїх скарбах-архівах козацькі привілеї. Так, описуючи

захоплення поляками під Берестечком у 1651 року важливих паперів, дослідники називають серед інших і козацькі привілеї від польських королів [6]. Як документ привілей зникає зі структури діловодства в XVII столітті, а питання, ним регламентовані, переходять у тексти конституцій та статутів сеймів [10].

У сучасному діловодстві також не використовується поняття привілею. Воно перестало бути терміном і перейшло до загального ужитку нашого мовлення, а правові номінації закріпилися за такою назвою, як пільги. Права на отримання пільг регламентуються майже 50 законодавчими і підзаконними правовими актами. До слова, у 2009 році львівським Центром громадської адвокатури складено Каталог пільг, який містить 611 їх видів, та окремий додаток, що стосується пільг, які встановлені Львівською міською радою.

До законодавчих документів Великого князя Литовського відносимо також устави, документи, що регулювали земельні відносини, принципи феодалного землеволодіння, стосунки між селянами та землевласниками. Це Устави 1514 року для віленського та орокського повітів, королівські Устави на волості 1557 року. Відповідно до положень цього документа вся земля поділялася на ділянки — волоки (16,8–21,3 га). Селянин одержував одну, половину або чверть волоки. Кращі земельні ділянки, звичайно, належали поміщицькому господарству. Устави визначали повинності селянина перед поміщиком залежно від частини волоки, якою користувався селянин: величину грошового і натурального податку однієї-двома бочками вівса, копицями сіна, гусьми, курми, яйцями, грішми, виконання панщини у мастку поміщика (на тиждень — два дні, а то й більше). Документ передбачав міру покарання селян за невиконання повинностей, панщини. За один невихід селянин платив грошовий штраф, за два — бачана, а за триденне уникнення панщини його могли покарати: побити різками. Згідно з текстом уставів городники, тобто селяни, які користувалися лише городами, відробляли на тиждень один день панщини. Бачимо, що устави як документ мали вже вироблену будову, яка передбачала виконання певних робіт, з одного боку, а з другого — тільки вирішення виникнення форс-мажорних ситуацій: обов'язок селянина обробляти панську землю та право поміщика карати.

Термін «устав» прийшов до нас з часів Київської Русі. Його відносять до документів-першовитоків вітчизняної правової культури: договори Русі з Візантією; «Правда Руська»; княжі устави та уставні грамоти. Княжі устави й уставні грамоти — законодавчі акти доби Київської держави, які встановлювали правові основи взаємовідносин держави і церкви, світської і церковної влади, юрисдикції руської церкви, доповнювали або змінювали чинне звичаєве право у сферах державного управління або суду. Найдавніші з них Устав князя Володимира Святославовича, який був створений після хрещення Русі наприкінці X століття, і Устав князя Ярослава Володимировича. До слова, Устав, тобто писаний Закон руський, згадується у мирному договорі, укладеному 944 року між царгородським імператором Романом та київським князем Ігорем і, на думку деяких дослідників, такий документ існував не лише у X, а й у IX, VIII, навіть у VII ст. [17].

Устав Володимира Мономаха можна поділити на кілька частин: норми, що регулюють питання боргових зобов'язань і кабальних відносин; норми, що регулюють соціальні стосунки у вотчинах; норми, що регулюють питання спадкоємства; норми, що регулюють діяльність судово-адміністративного апарату, деяких інших посадових осіб і судочинства; норми правового врегулювання становища холопства. Цим документом Володимир Великий продовжив справу зміцнення юридичної бази князівства. В уставі зафіксовано факт хрещення Русі, договірні відносини княжої і церковної влади, визначено місце церковної організації в Київській державі; устав віддає церкві десяту частину земель, надходжень від княжих, торговельних, судових зборів і мита, врожаю та домашніх тварин і птиці, звільняє духовенство і підлеглих йому церковних людей від світського судочинства, тобто надає їм судовий імунітет, забороняє княжим дітям, родичам і службовцям втручатися у церковні справи, встановлює обсяг юрисдикції церкви.

Устав князя Ярослава про церковні суди — це другий етап письмового правового оформлення давньоруської церкви. Складений він великим князем і митрополитом Іларіоном між 1051 і 1054 роками. За його текстом, грецький канон, який був узятий за основу церкви Київської держави, відкинтий, у багатьох місцях устав навіть суперечить візантійському церковному праву, віддає до компетенції церковної юрисдикції справи, які у Візантії вирішували світські суди, і навпаки, запроваджує типово руську систему покарань. Цим устав дуже схожий на «Правду Руську» і споріднений із правовою системою Київської Русі, яка формувалася у той час [17]. Устав князя Ярослава містить систему правових норм, які регулюють порядок укладання шлюбу і шлюбні відносини, стосунки церковної влади із зовнішнім світом, закріплює привілеї служителів церкви тощо. Він спрямований проти язичницьких шлюбних звичаїв викрадання дівчини для укладання шлюбу, передбачає суворі грошові покарання за зґвалтування жінок, забороняє розірвання шлюбу без провини з боку однієї зі сторін, встановлює санкції за народження позашлюбної дитини, за позашлюбні статеві стосунки, за двоєженство, блуд з черницею, побиття жінкою чоловіка, бійку між жінками, образу чужої жінки наклепом або побиттям, за непокору батьківській волі тощо. Окремі статті уставу містили вказівки на злочинні дії ченців, попів та попівен (блуд, пияцтво, порушення меж своїх приходів, зв'язок з іновірцями чи відлученими від церкви, самовільний постриг). Відлучення від церкви і прокляття загрожувало тому, хто втручатиметься у справи церковних судів. Вважалося злочином і підлягало церковному осудові споживання кінського і ведмежого м'яса, а також м'яса задушених (а не зарізаних) тварин і птиці [19].

Устави разом з «Правдою Руською» за своєю унікальністю і синкретичним характером не мають прототипу, хоча вчені наполегливо шукали його у візантійському, болгарському, скандинавському законодавствах та справочинстві. Не виявлено слідів і римського права. Отже, маємо оригінальний витвір давньоукраїнського юридичного документа початку XI століття [17].

У сучасних дослідженнях та текстах згаданих вище документів термін «устав» замінено на «статут». Лексема «устав» у тлумачних словниках подана як застаріле слово, як історизм семантика якого переходить у слово «статут»: «Правила поведінки, розпорядок життя. В чужий монастир з своїм уставом не ходи (Номис, 1864, № 9605); // Зведення правил діяльності чого-небудь (цеху, школи і т. ін.). Нас [ложкарів] раптом оцей цеховий устав підрізав (Іван Франко, II, 1950, 136); рідко те саме, що статут» [15]. Омонімічним явищем вважаємо назву «устав» – одного з типів письма у старовинних грецьких, латинських і слов'яно-руських рукописах, за яким кожна літера виписувалась окремо, прямо і чітко.

Отже, статут в українському діловодстві доволі швидко приходив на заміну уставові й цей документ стає генеральним правовим кодексом у Литві та регулює тут державні й суспільні відносини. Перший Литовський статут прийнятий 1529 року, Другий (його називають Волинським) — у 1566 році, Третій (Новий) — 1588 року. Варто зазначити, що основу Першого Литовського статуту становили норми «Правди Руської». Преамбула визначала права й обов'язки Великого князя: бути на сторожі шляхетських вольностей, погоджувати свої рішення з радою панів. У цьому документі земля, якою користувалися селяни, оголошувалася власністю панів. Другий Литовський статут 1566 року набуває ознак вже сучасного правового документа: він структурної форми, складений з 14 розділів. Перший розділ визначає функції Великого князя, у другому йдеться про військову службу, третій стосується карного права, наступні регулювали сферу земельного, цивільного, адміністративного права, міського і сільського самоуправління тощо. Статутами у державі регулюються і земельні відносини, так звані панщизняні. Вони писані по-латині, переклади на руську, тобто староукраїнську мову, діяли у руських воєводствах. Ці документи об'єднані за структурою в розділи, які тоді називали артикулами [9]. 1589 року третій Литовський статут був прийнятий у Литовсько-Руській державі, а також на українських землях, що відійшли до Польщі. На початку XVII століття його перекладено польською мовою як додаток польської конституції. Виданням Литовського статуту 1589 року закінчено процес уніфікації сепаратних правних систем давніх руських земель та Литовського князівства. Своїми правничими якостями Литовський статут був вищим від багатьох сучасних йому західноєвропейських кодексів, і в Україні мав юридичну вагу до першої чверті XIX століття на Полтавщині та Чернігівщині.

Документи, які склалися у період Великого князівства литовського (королівські або великокнязівські універсали, декрети, мандати, конституції та постанови сеймів, дарчі грамоти, вироки трибуналів чи городських судів, договори з іноземними державами, важливі описові матеріали, що проводилися державними службовцями, наприклад, люстрації замків, міст чи інвентарі королівських маєтностей) записували, тобто реєстрували, у книгах, які називали метриками (у середньовічному діловодстві термін «метрика» відповідав

термінові «регістр», тобто «реєстр»). Починаючи з XV століття метрики велися як вписові книги при дворах великого князя литовського, потім і короля польського.

Загалом у справочинстві Литовсько-Польської доби XV — початку XVII ст. сформувався порядок створення та видання ділових документів, основні принципи якого застосовуються й у сучасному діловодстві. Виготовлений документ (оригінал) переписували (робили копію) і записували його відпуск («отпуск»: отримання документа тою особою, для кого папір був призначений) до спеціальної книги — реєстру (книга реєстрації документів). Копію документа скріплював писар, а канцлер чи підканцлер затверджував її печаткою. Таке нововведення — реєстри (реєстри, тобто книги із записами текстів вихідних документів) — дали початок розвитку актових книг. Згодом почали також копіювати, тобто записувати, тексти тих документів, які надходили до канцелярії: на випадок втрати оригіналу була б його копія.

Акти верховної влади Великого князівства литовського записували до різних реєстрових книг під загальною назвою «Литовська метрика». Крім актів центральної влади, у книги метрик записували ділові папери провінційного значення. Це документи, які підтверджували права успадкування; привілеї; шляхетність походження; договори між місцевими князями, між ними і монастирями; дарчі або інші грамоти місцевих вельмож, архієпископів; умови примирення вельмож, між якими виникали спори, а навіть ворожі відносини. Основне призначення книг записів актових документів «Литовської метрики» — відтворювати офіційні копії документів.

«Коронна метрика» держави Річ Посполита, куди після Люблінської унії (1569 р.) увійшли українські землі, налічує близько тисячі томів і має також записи ста семи привілеїв міста Львова. Назва «Коронна метрика» закріпилася за урядово-адміністративними книгами, які вели в королівській (коронній) канцелярії. Загалом діловодство Речі Посполитої було таким самим, як і у Великому князівстві литовському. До книг метрики вписували документи, що виходили з канцелярії: королівські універсали, привілеї шляхетським родам і католицькій церкві, приватноправові акти, конституції, документи зовнішньополітичної діяльності. Для воєводств, що увійшли до Корони Польської — Волинського, Брацлавського і Київського, — започаткували з серпня 1569 року окрему групу книг: Руську (Волинську) метрику. Оскільки на українських землях у складі Речі Посполитої за Люблінською унією 1569 року діяло не польське, а русько-литовське право й офіційною мовою визнавалася українська (руська), виникла необхідність виділити у діловодстві Коронної канцелярії руські реєстрові книги [7]. Таким чином, відмінність у мові офіційного діловодства обумовила появу руської серії у складі Коронної книги. Волинська метрика є структурною частиною Коронної метрики. Книгами відав коронний канцлер, вели їх окремі «руські писарі» Коронної канцелярії. В ці книги записували не тільки грамоти, привілеї, а й судові рішення короля. «Литовська» та «Коронна метрика» вважаються важливим джерелом для вивчення канцелярської справи

Литовсько-Польської доби, а особливо для дослідження впливу практики діловодства часів середньовіччя на його ведення сьогодні.

Термін «метрика» згодом використовується лише у церковному словнику. У метриках, або метричних книгах, духовенство реєструвало акти громадянського стану членів церкви: хрещення, вінчання, поховання. На західноукраїнських землях метричні книги з'явилися в XVI столітті, в Наддніпрянщині — в XVII. Сьогодні лексема «метрика» не вживається у діловодстві [16]. За цим словом закріпилася така семантика: виписка з метричної книги про дату народження; свідоцтво про народження; метрична книга.

Як бачимо, становлення інформаційного змісту сучасних документів сягає далеких часів розвитку нашого соціуму. Безперечно, ділові папери сьогодні відрізняються від зовнішнього та мовленнєвого стандарту минулих епох, однак його змістова складова використовує традиції, які сформувалися давніше.

1. Блощинська В. А. Сучасне діловодство: навч. посіб. / В. А. Блощинська. — Ів.-Франківськ: Інст. менедж. та економіки, 2010. — С. 170.
2. Видання. Основні види. Терміни та визначення: Національний стандарт України ДСТУ 3017-95. — К.: Держстандарт України, 1995. — 47 с.
3. Державна уніфікована система документації. Основні положення: Національний стандарт України ДСТУ 3843-99. — К.: Держстандарт України, 2000. — С. 7.
4. Діденко А. Н. Сучасне діловодство / А. Н. Діденко. — К.: Вища школа, 2009. — С. 59.
5. Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення: Національний стандарт України ДСТУ 2392-94. — К.: Держстандарт України, 1994. — С. 52.
6. Крип'якевич І. До історії українського державного архіву в XVII в. / Іван Крип'якевич // Записки Наукового товариства імені Шевченка. — Львів, 1924. — Т. 134-135. — С. 67-78.
7. Литовська доба XIV-XVI століть [Електронний ресурс]. — У кн.: Іван Огієнко. Історія української літературної мови. — К., 2001. — Режим доступу: Ізборник: Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації litopys.org.ua.
8. Мацько Л. І. Культура української фахової мови: навч. посіб. / Л. І. Мацько. — К.: ВД «Академія», 2007. — С. 81.
9. Музиченко П. П. Історія держави і права України: навч. посіб. / П. П. Музиченко. — 4-ге вид., стер. — К.: Знання, 2003. — 119 с.
10. Привілеї міста Львова (XIV-XVIII ст.; упор. Мирон Капраль, наук. ред.: Я. Дашеквич, Р. Шуст. — Львів: Львівське відділення Ін-ту укр. археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського, Львівський національний університет ім. І. Франка. — 2-ге вид. (електронна версія), 2010. — Режим доступу: http://www.archeos.lviv.ua/upload/publication_14.pdf.
11. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 27.01.1995 р. № 32/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1995. — № 7. — С. 45.
12. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 48. — С. 650.
13. Савицький В. Т. Документ як базове поняття документального забезпечення управління [Електронний ресурс] / В. Т. Савицький // Університетські наукові записки. — 2005. — № 4(16). — С. 313-318. — Режим доступу: <http://www.univer.km.ua/visnyk/920.pdf>.
14. Словник української мови: [в 11 тт.]. — К., 1976. — Т. 7. — С. 573.
15. Там само. — 1979. — Т. 10. — С. 495.
16. Там само. — 1973. — Т. 4. — С. 693.
17. Тараненко О. М. Право та законодавство Київської Русі [Електронний ресурс] / О. М. Тараненко // Історія української культури. — К., 2001. — Т. 1. — Режим доступу: Ізборник: Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації litopys.org.ua.
18. Шабульдо Ф. М. Горodelська унія 1413 [Електронний ресурс] / Ф. М. Шабульдо // Енциклопедія історії України. — Т. 2: Г-Д; [редкол.: Смолій В. А. (голова) та ін.]. НАН України. Ін-т історії України. — К.: Наук. думка, 2004. — 688 с. — Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Gorodelska_uniya_1413.
19. Юридичний словник-довідник [Електронний ресурс]. — Режим доступу: subject.com.ua.
20. Kutrzeba S. Historia ródeł prawa polskiego. — Warszawa, 1924. — Т. I. — S. 70.
21. Widmann K. Wiadomość o Archiwum miasta Lwowa // Przegląd Archeologiczny. — Lwów, 1883. — Z. 2. — S. 74; Badecki K. Archiwum miasta Lwowa. Jego stan obecny oraz potrzeby reorganizacyjne, inwentaryzacyjnej wydawniczej. — Lwów, 1934. — S. 88.

**ТЕРМИНЫ УКРАИНСКОГО ДЕЛОПРОИЗВОДСТВА:
ИСТОРИЧЕСКИЕ И СОВРЕМЕННЫЕ НАЗВАНИЯ.**

Рассмотрены документы, функционирующие на украинских землях в разные исторические периоды, проанализированы названия документов по определению с учетом их лексического значения, сопоставлены функции правовых актов с аналогичными деловыми бумагами современного делопроизводства Украины.

**CONCEPTS UKRAINIAN FILING: HISTORICAL AND
CONTEMPORARY TITLES.**

We considered documents, that was functioned of Ukrainian lands in different historical periods, analyzed the use of the names of documents for identification and lexical interpretation made matching functions of acts with similar business transactions of modern Ukraine office.

Стаття надійшла 20.09.2012